

Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται (Πρωτοπρεσβύτερος π. Παντελεήμων Κρούσκος, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Ο έκτος μακαρισμός αναφέρεται σε αυτούς πού είναι καθαροί τη καρδιά δηλαδή τους φωτεινούς και αγνούς Χριστιανούς σε αυτούς πού έχουν φτάσει στα μέτρα της αγιότητας.

Αυτή η βαθμίδα τελείωσης είναι αμέσως ανώτερη από την ελεημοσύνη. Η ελεημοσύνη λοιπόν πρέπει να γίνεται με καθαρή καρδιά, με καθαρή συνείδηση. Τόσο με δοτικότητα άνευ γογγυσμού, αλλά κυρίως από προϊόντα καθαρής εργασίας και καθαρής συνείδησης. Καθαροί στην καρδιά είναι σε πρώτο επίπεδο αυτοί οι οποίοι έχουν καθαρή συνείδηση και πράξεις φωτεινές, οι οποίες πηγάζουν από μια αγαθότητα εσωτερική.

Όταν η Αγία Γραφή και οι άγιοι Πατέρες μιλούν για την καρδιά εννοούν την μεταφυσική (πνευματική) καρδιά, αλλά και την σαρκική καρδιά. Δηλαδή καρδια είναι αφ' ενός μεν το σαρκικό όργανο, αφ' ετέρου δε το κέντρο της υπάρξεώς μας, μέσα στο οποίο γίνεται η κοινωνία και η ένωσή μας με τον Θεό.

Είναι αρκετά δύσκολο να δώση κανείς ορισμό αυτής της πνευματικής καρδιάς, γιατί «άβυσσος γαρ ακατάληπτος αληθώς η καρδιά». Ιδίως στον σαρκικό άνθρωπο, που διακατέχεται από την κυριαρχία της λογικής και ο οποίος βιώνει την ζόφωση της μεταπτωτικής ζωής, είναι αδύνατη η γνώση αυτής της πνευματικής καρδιάς. Γι' αυτό δεν μπορεί να ευρεθή κανείς ορισμός ο οποίος θα μπορέση να περιγράψη αυτήν την πραγματικότητα που βιώνει ο πνευματικός άνθρωπος. Μόνον χαρακτηρισμούς και εικόνες μπορεί κανείς να διατυπώση.

Ο Απόστολος Πέτρος ονομάζει την καρδιά κρυπτόν άνθρωπον: «ο κρυπτός της καρδιάς άνθρωπος» (Α' Πέτρ. γ', 4). Είναι πράγματι ο χώρος εκείνος στον οποίο αγιάζεται ο Θεός: «Κύριον δε τον Θεόν αγιάσατε εν ταις καρδίαις υμών» (Α' Πέτρ. γ' 15). Μέσα στην καρδιά ανατέλλει η Χάρη του Θεού: «... έως ου ημέρα διαυγάση και φωσφόρος ανατείλη εν ταις καρδίαις υμών» (Β' Πέτρ. α', 19). Εκεί συντελείται η καθαρή προσευχή και η ένωση, η κοινωνία με το θείο.

Καρδιά είναι το αγγείον που έχει το έλαιον, δηλαδή την θεία Χάρη. Η καρδιά είναι ο χώρος στον οποίο λάμπει το Φως του Θεού. «Ος έλαμψεν εν ταις καρδίαις ημών προς φωτισμόν της γνώσεως της δόξης του Θεού εν προσώπω Ιησού Χριστού» (Β'

Κορ. δ', 6). Μέσα στην καρδιά βεβαιώνεται ο άνθρωπος για την υιοθεσία και εκεί ακούγεται καθαρά η φωνή του Θεού: «ότι δε εστε υιοί, εξαπέστειλεν ο Θεός το Πνεύμα του υιού αυτού εις τας καρδίας υμών κράζον• αββά ο πατήρ» (Γαλ. δ', 6). Αφού εκεί αναπαύεται ο Θεός, εκεί ομιλεί με τον άνθρωπο. Εκεί ακούγεται καθαρά και ευκρινώς ο λόγος του Θεού. Στην καθαρή καρδιά υπάρχουν και οι οφθαλμοί με τους οποίους βλέπει τα μυστήρια του Θεού. «Ο πατήρ της δόξης, δώη υμίν... πεφωτισμένους τους οφθαλμούς της καρδίας υμών, εις το ειδέναι υμάς τις εστιν η ελπίς της κλήσεως αυτού...» (Εφεσ. α', 17-18). Στην καρδιά επικρατεί η ειρήνη του Θεού: «και η ειρήνη του Θεού βραβευέτω εν ταις καρδίαις υμών» (Κολ. γ', 15). Η καρδιά είναι η κιθάρα, χορδές είναι οι αισθήσεις, πλήκτρο η διάνοια η οποία δια του λογικού κινεί ενδελεχώς το πλήκτρο που είναι η μνήμη του Θεού, «εξ ης ηδονή τις άρρητος τη ψυχή επιγίνεται και τω καθαρώ νοί τας θείας αυγάς ενοπτρίζεται». Η καρδιά είναι η πηγή από την οποία, με την προσευχή και την θέρμη, εξέρχεται ύδωρ «εκ του ζωοποιού πνεύματος». Η καρδιά είναι ο εντός ημών άνθρωπος . Αυτές και πολλές άλλες εικόνες και χαρακτηρισμούς χρησιμοποιούν οι άγιοι Απόστολοι και άγιοι Πατέρες για να παρουσιάσουν και να εκφράσουν την καρδιά. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι καρδιά είναι «ο εντός ημών άνθρωπος», ο χώρος εκείνος που αποκαλύπτεται με την εν Χάριτι άσκηση και στον οποίο αποκαλύπτεται και κατοικεί ο Θεός. Είναι ο πνευματικός ναός που τελείται άεναη θεία Λειτουργία, προσφέρεται άεναη δοξολογία προς τον Θεό. Αυτός ο χώρος, ο άγνωστος για τους πολλούς, αλλά γνωστός για τους αγίους, ζωογονεί τον άνθρωπο. Αυτός διατηρείται καθαρός με την φυλακή των αισθήσεων. Όταν ο άνθρωπος του Θεού, καθοδηγούμενος από έμπειρο πνευματικό αναπτύσσει πνευματικές άμυνες και αισθήσεις, ώστε να μην εισβάλει και προσβάλει το ιερό της καρδιάς του, ρυπαρός ή βλάσφημος λογισμός, ο οποίος με την συγκατάθεση γίνεται κυρίαρχο πάθος, το οποίο γίνεται βδέλυγμα της ερήμωσης στο θυσιαστήριο της καρδιάς και μας απομακρύνει από τον Θεό, αφού πρώτα μας υποτάξει και εξευτελίσει.

Η καθαρότητα της καρδιάς συνδέεται με την καθαρή λατρεία. Την εποχή του Χριστού αλλά και σήμερα σε όλες τις θρησκείες, κυριαρχεί η τυπολατρεία δηλαδή οι άνθρωποι έδιναν βάρος στους εξωτερικούς τύπους της θρησκευτικής ζωής. Άγιος και δίκαιος άνθρωπος κατά τους Ιουδαίους, άρα σωστός και έντιμος ήταν αυτός που έκανε συχνές θυσίες, αυτός που γνώριζε τον Νόμο του Θεού χωρίς απαραίτητα να τον τηρεί βιωματικά και γενικά όποιος φαινόταν στα μάτια των άλλων έντιμος και δίκαιος. Είχαμε δηλαδή επιφανειακή θρησκευτικότητα, γεμάτη ανούσιους τύπους και υποκρισία. Δυστυχώς αυτός ο τρόπος θρησκευτικότητας, η τυπολατρεία και η προσποίηση, ταλαιπωρεί και στιγματίζει ακόμα και σήμερα την Εκκλησία μας. Γιατί ενώ ο Χριστός μας καλεί στην πνευματικότητα, να δούμε πίσω από το γράμμα, πίσω από τον τύπο την ουσία εμείς είμαστε προσκολλημένοι στα βατά, τα καλά και συμφέροντα. Φοβόμαστε να ανακαλύψουμε το θέλημα του Θεού γιατί φοβόμαστε να γίνουμε αγνοί και άρα να προχωρήσουμε πνευματικά.

Στην συνέχεια κατεβάζουμε τον Θεό στο δικό μας επίπεδο για να εξυπηρετήσουμε το καλό μας. Προκυνούμε με προσποιητή ευλάβεια την εικόνα ενός αγίου χωρίς να είμαστε διατεθειμένοι να μιμηθούμε τον άγιο. Πιστεύουμε στον εκκλησιασμό ως κοινωνική υποχρέωση και απορρίπτουμε την μυστηριακή ζωή. Ακόμα και η Γραφή και η Παράδοση επιδέχεται για πολλούς πολλών και συμφεροντολογικών ερμηνειών. Έχουμε αντικαταστήσει την ευσέβεια με τον ευσεβισμό, την πίστη με την φαρισαϊκή καθαρότητα, την αγάπη με το συμφέρον. Αν κόβουμε τον Θεό στα μέτρα μας πλανώμαστε. Μισούμε τον αδελφό μας, ενώ πιστεύουμε πώς αγαπάμε τον Θεό μας. Είμαστε θρήσκοι αλλά όχι χριστιανοί. Ο Χριστός στηλίτευσε την αμαρτία δημόσια αλλά όχι τον αμαρτωλό. Μόνο και μία εξαίρεση έκανε: Δημόσια

στηλίτευσε τον φοβερότερο αμαρτωλό τον υποκριτή. Ο Χριστός όμως όσον αφορά τον τρόπο ζωής μας έριξε το κέντρο βάρους στην εσωτερική καθαρότητα και ταπεινοφροσύνη του ανθρώπου, που έρχεται από την αληθινή γνώση των πραγμάτων. Δηλαδή στην τέλεια υπακοή και παράδοση στον Θεό για να βρούμε την ελευθερία. Όταν είναι καθαρός ο άνθρωπος στα βάθη της καρδιάς του, τότε όλη η ύπαρξη του είναι φωτεινή. Και αναλόγως από την ποιότητα και το περιεχόμενο της ο κόσμος γεννιέται στον νέο κόσμο του Θεού ή μένει στάσιμος στον κόσμο της αμαρτίας. Βέβαια, η καθαρότητα της καρδιάς εξαρτάται και από την ηθική καθαρότητα και σωματική άσκηση. Ο έντιμος άνθρωπος μπορεί να είναι και αυτός καθαρός τη καρδιά, αλλά σίγουρα ο καθαρός στην καρδιά είναι έντιμος και ακέραιος καθ' όλα.

Εκείνος που πρόσφερε και προσφέρθηκε , θυσιάστηκε και θυσίασε , υποβίβασε τον εαυτό του και υπερύψωσε τον αδελφό του, αυτός που εν ολίγοις είδε στο πρόσωπο του άλλου την θέα του Θεού, θα αξιωθεί την ουράνια μακαριότητα, θα κοιτάξει άφοβα τον Θεό και τους αγγέλους Του εν ημέρα Κρίσεως. Θέα του Θεού η αιώνια κοινωνία και ευφροσύνη μαζί Του.